

MER Herinrichting Hurwenense uiterwaard

Van: H. Kreuwel, Dienst Landelijk Gebied Regio Oost
Aan: B. Beerlage, Werkgroepsecretaris Cie-m.e.r.
Datum: 17 november 2008
Onderwerp: Reactie op vragen n.a.v. Aanvulling MER Hurwenense uiterwaard

Inleiding

Op 13 december 2007 heeft de Dienst Landelijk Gebied (DLG) de aanvulling op het MER Herinrichting Hurwenense uiterwaard aan Gedeputeerde Staten aangeboden. In haar brief van 10 juli 2008 heeft GS de Commissie mer verzocht advies uit te brengen over deze aanvulling.

De Commissie heeft na lezing van de aanvulling in een memo d.d. 18 augustus vragen gesteld m.b.t. besluitvorming, waterstandsaling en natuureffecten. Naar aanleiding van die vragen heeft op 10 september een gesprek plaatsgevonden met de werkgroepleden waarbij provincie en DLG aanwezig waren.

Met betrekking tot de natuureffecten heeft de Commissie aangegeven dat uit de aanvulling niet eenduidig valt te herleiden wat de gevolgen per alternatief zijn omdat:

- niet is uitgegaan van alle soorten waarvoor i.h.k.v. Natura 2000 instandhoudingsdoelen geformuleerd zijn;
- niet is getoetst aan de instandhoudingsdoelen;
- niet is getoetst aan de complementaire doelen uit het nieuwe aanwijzingsbesluit;
- niet is ingegaan op de te behouden waarden van het voormalige Staatsnatuurmonument.

De Commissie heeft aangegeven dat in dit stadium tenminste de informatie aanwezig dient te zijn om de oriëntatiefase van de habitattoets te doorlopen, bijvoorbeeld in tabelvorm.

In deze notitie is de gevraagde effectentabel uitgewerkt. Gebruik is gemaakt van (de aanvulling op) het MER en de daarvoor door Arcadis verzamelde achtergronddocumenten, waaronder de Natuurtoets (Arcadis 2004). Nieuwe informatie m.b.t. de verspreiding van soorten is afgeleid van:

- F. Niewold, Rapport bevers 2008. Duiven, april 2008.
- Bureau Waardenburg, Niet-broedvogels in de Natura 2000-gebieden langs Rijn, Waal, IJssel, Nederrijn en in Arnhemheen. Culemborg, september 2008.

Inmiddels is op 11 september de inspraakprocedure voor de aanwijzing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal gestart waarbij het Ontwerp aanwijzingsbesluit is gepubliceerd.

Toelichting

De Hurwenense uiterwaard (plangebied) maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Het gebied is aangewezen ingevolge de Vogelrichtlijn en deels aangemeld krachtens de Habitatrictlijn. Het voormalig Staatsnatuurreservaat Kil van Hurwenen valt binnen het plangebied.

In het MER zijn drie alternatieven uitgewerkt:

1. Meest Milieuvriendelijk Alternatief 1 (MMA1): 'brede meestromende nevengeul'.
2. Meest Milieuvriendelijk Alternatief 2 (MMA2): 'maaiveldverlaging langs de Waal'.
3. Voorkeursalternatief (VA): 'smalle meestromende nevengeul'.

In de aanvulling op het MER heeft een optimalisatie van de alternatieven plaatsgevonden. Dit betekent dat de inrichting van de uiterwaard tussen zomerkade en winterdijk voor alle alternatieven identiek is. Alternatieven onderscheiden zich enkel wat betreft de inrichting langs de Waal.

Onderstaande tabel geeft een indicatie van het oppervlak (in ha) van de verschillende biotopen en habitattypen in de huidige situatie en in de drie mer-alternatieven. In combinatie met het in het MER beschreven overstromingspatroon en voorgestane (water)beheer, vormt deze tabel de basis voor de effectbeschrijving op de beschermde habitats en –soorten.

Biotoop/Kaartenheid	Habitatype conform Natura 2000	HS	MMA1	MMA2	VA
Akker		40	0	0	0
Productiegrasland		136	0	0	0
Zandwinplas/kleiput (grootschalig)		78	35	35	35
Kleiput (kleinschalig)		19	6	7	7
Nevengeul		0	49	31	38
Oeverzone nevengeul		0	42	27	23
Dynamische rivieroever	Slikkige rivieroever	13	13	18	16
Ooibos	Vochtige alluviale bossen	22	26	28	28
Strang		18	29	29	29
Rietruigte/rietmoeras		21	64	64	64
Hoogwatervluchtplaats		0	13	13	13
Stroomdalgrasland	Stroomdalgraslanden	15	21	26	32
Soortenrijk droog grasland	Stroomdalgraslanden	22	51	60	60
Nat grasland, agr. natuurbeheer	Glanshaver- en vossenstaartheuilen	7	29	29	29
Natgrasland, natuurbeheer	Glanshaver- en vossenstaartheuilen	0	14	27	18
Meidoornhaag		4	5	5	5
Overig (wegen, depot, e.d.)		11	7	7	8
<i>Totaal</i>		<i>395</i>	<i>398</i>	<i>399</i>	<i>398</i>

Tabel 1. Verandering in oppervlakte van de biotopen/kaartenheden in de verschillende alternatieven en een vertaling naar de in het kader van Natura 2000 beschermde habitattypen.

Effecten op beschermde habitattypen

In de volgende tabel worden de effecten van de alternatieven op beschermde habitattypen weergegeven. Als uitgangspunt is het Ontwerp aanwijzingsbesluit Uiterwaarden Waal gebruikt.

De doelstellingen hebben betrekking op het gehele Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal dat veel groter is dan het projectgebied.

De effecten zijn kwantitatief bepaald op basis van de verschuiving in de kaartenheden/ecotooptypen per alternatief. Op basis van de verandering in ecotooptypen is een inschatting gemaakt van de te verwachten verandering van de habitattypen.

Habitattypen	Huidig voorkomen	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Complementair doel		MMA1	MMA2	VA
				opp.	kw.			
Slikkige rivieroever	13	=	>	>	>	13	18	16
Stroomdalgraslanden	31	=	>	>	>	72	86	92
Glanshaver- en vossenstaartheuilen	7	>	=			43	56	48
Vochtige alluviale bossen	22	=	>	>	>	26	28	28

Tabel 2. Doelstellingen Natura 2000 en de veranderingen in oppervlakte van de verschillende habitattypen.

Effecten op beschermde soorten

Ook de effecten op soorten zijn getoetst aan de doelstellingen uit het Ontwerp aanwijzingsbesluit Uiterwaarden Waal. In het Ontwerp aanwijzingsbesluit ligt de nadruk op de gewenste omvang en kwaliteit van het leefgebied. De effecten van de verschillende alternatieven zijn in onderstaande tabel kwalitatief weergegeven. Daarbij zijn oppervlakte en kwaliteit samengevoegd, in de toelichting per soort wordt op beide aspecten ingegaan. Hierbij is de verandering in de oppervlakte van de voor de soorten relevante biotopen als uitgangspunt gekozen.

Soorten	Huidige aantallen	Doel omvang leefgebied	Doel kwaliteit leefgebied	Complementair doel		MMA1	MMA2	VA
				omvang	kwal.			
Zeeprk	0	>	>	>	>	++	+	++
Rivierprk	0	>	>	>	>	++	+	++
Elft	0	=	>	=	=	++	+	++
Zalm	0	=	>	=	=	++	+	++
Grote Modderkruiper	onbekend	=	=	=	=	++	++	++
Kamsalamander	-	>	>	>	>	o	o	o
Bever	0-4	=	>	>	>	+	+	+
Broedvogels								
Porseleinhoen	2 max	>	>			++	++	++
Kwartelkoning	2 max	>	>			++	++	++
Zwarte stern	11 max	>	>			++	++	++
Niet Broedvogelsoorten								
Fuut	46 max	=	=			+	+	+
Aalscholver	487 max	=	=			o	o	o
Kleine zwaan	0	=	=			o	o	o
Kolgans	3926 gem	=*	=			o/-	o/-	o/-
Grauwe gans	351	=*	=			o/-	o/-	o/-
Brandgans	2300 max	=	=			o/-	o/-	o/-
Smient	3822 gem	=*	=			-	-	-
Krakeend	68 max	=	=			o	o	o
Pijlstaart	146 max	=	=			+	+	+
Slobeend	133 max	=	=			++	++	++
Tafeleend	300 max	=	=			+	+	+
Kuifeend	123 max	=	=			+	+	+
Nonnetje	10 max	=	=			o	o	o
Meerkoet	341 max	=	=			o	o	o
Kievit	804 max	=	=			++	++	++
Grutto	280 max	=	=			++	++	++
Wulp	140 max	=	=			+	+	+

Tabel 3. Effecten van alternatieven op de in het kader van Natura 2000 beschermde soorten.

o/- = neutraal tot licht negatief, o = neutraal, + = licht positief, ++ = positief effect

* Voor kolgans, grauwe gans en smient is 16% afname foerageergebied toegestaan van het N2000-gebied ten gunste van habitatype slikkige oevers, stroomdalgrasland en vochtige alluviale bossen, porseleinhoen of kwartelkoning.

In de tabel zijn de huidige aantallen broedvogels en niet broedvogels in het plangebied weergegeven. Het betreft het maximum aantal aangetroffen dieren of het gemiddeld aangetroffen aantallen. Van de vissen is het niet aannemelijk dat ze in de huidige uiterwaard voorkomen. De kamsalamander is bij recente inventarisaties niet aangetroffen. Van de bever (uitgezet) zijn de afgelopen jaren sporadisch waarnemingen gedaan.

Toelichting per soort

Zeeprik, rivierprik, elft en zalm

Deze trekvisen behoren allen tot de soortgroep van de stromingsminnende vissen. In hun huidige voorkomen zijn ze beperkt tot de kribvakken langs de Waal.

In MMA₁ en VA wordt een meestromende nevengeul ingericht die zodanig is gedimensioneerd dat deze als paaiplaats of opgroeiplaats kan dienen voor deze groep. MMA₁ en VA hebben daardoor een positief effect op deze soortgroep. MMA₂ heeft een licht positief effect als gevolg van een meer natuurlijke inrichting van de buitenplas. In dit alternatief is echter geen sprake van een stromende nevengeul.

Grote Modderkruiper

Het voorkomen van de grote modderkruiper is niet aangetoond maar wel aannemelijk, met name in de Kil van Hurwenen. Het oppervlak geschikt biotoop -ondiep stilstaand water- neemt aanzienlijk toe (van 18 naar 29 ha). Aannemelijk is dat de aantallen daarmee ook substantieel zullen toenemen.

Kamsalamander

De kamsalamander is niet aangetroffen in het plangebied. De kamsalamander is gebaat bij begroeide heldere wateren. Inundatie met rivierwater werkt negatief uit voor de soort. De Hurwenense uiterwaard zal daarom ook in de toekomst hoog uit een suboptimale biotoop vormen. Omdat de inundatiefrequentie achter de zomerkade niet wijzigt ten opzichte van de huidige situatie, is geen negatief effect op de soort te verwachten.

Bever

Voor de bever neemt het oppervlak geschikt biotoop toe, door een beperkte toename van het oppervlak oibos en de grotere randlengte van de waterpartijen.

Broedvogels

Porseleinhoen

Geschikte biotopen zijn natte uiterwaarden, randen van riet-, zegge- en lismoerassen en ondergelopen graslanden. Belangrijk is de aanwezigheid van water met een diepte van minder dan 15 centimeter.

De aantallen in voorgaande jaren fluctueren sterk. Essentieel voor de soort is de waterstand in de periode mei – juni. Bij omvangrijke inundaties in deze periode vestigen zich enkele tientallen paren, in droge voorjaren worden hooguit enkele paren vastgesteld.

De drie alternatieven onderscheiden zich niet wat betreft de inrichting van de 'zomerpolder'; de uiterwaard tussen zomerkade en winterdijk. In alle alternatieven is voorzien in een substantiële toename van de oppervlakte geschikt biotoop (rietmoeras gaat in alle alternatieven van 21 naar 64 ha). Ook de kwaliteit van het moeras voor broedvogels verbetert door een geoptimaliseerd peilbeheer, waardoor beter aan bovenstaande eisen kan worden voldaan. Een verdrievoudiging van het aantal broedparen lijkt daarom reëel.

Kwartelkoning

De kwartelkoning is een broedvogel van bloemrijke hooilanden, welke tevens foerageergebied zijn. De soort is gebaat bij een meer extensief beheerd type grasland en mogelijk ook nog de overgangen naar rietruigtes. Omdat de hoogwatervluchtplaatsen in het broedseizoen extensief gebruikt worden, is ook dit als geschikt biotoop meegeteld. De oppervlakte van geschikte biotooptypen neemt daarmee toe van 44 ha in de huidige situatie naar 128, 154 en 152 ha in respectievelijk MMA₁, MMA₂ en VA. Bij het juiste beheer van deze graslanden is daarom in alle alternatieven een verdrievoudiging van de populatie mogelijk.

Zwarte stern

Zwarte sterns zijn gebonden aan ondiepe moerassen en wateren. Gebreed wordt in zompige weilanden en verlandingszones, bij voorkeur in velden van krabbescheer en op eilandjes van plantenresten

De zwarte stern is gebaat bij de vergroting van de oppervlakte strang en rietmoeras en bij het verbeterde peilbeheer van de Kil. Voor deze soort is een verdubbeling van het aantal broedparen mogelijk door de toename

van zowel het areaal broedgebied als het areaal foerageergebied. De oppervlakte (strang en rietruigte / rietmoeras) neemt in alle alternatieven toe van 39 naar 93 ha.

Niet broedvogels

Fuut

De fuut gebruikt de open wateren binnen het gebied als viswater. Deze soort is gebaat bij ondiepe oeverzones met drijvende waterplanten maar ook bij dieper water. De soort broedt in de oeverzone. Deze biotoop is in de alternatieven te vinden in de geulen, in de plassen en in de strang. De huidige diepe zandwinplassen zijn hierbij minder geschikt dan de ondiepe geulen met flauwe oeverzones die in de alternatieven zijn uitgewerkt. Het oppervlak geschikt broed- en foerageerbiotoop neemt in alle alternatieven toe van 58 ha in de huidige situatie naar 191, 158 en 162 ha in respectievelijk MMA₁, MMA₂ en VA. Een ruime verdubbeling van het aantal futen is derhalve te verwachten.

Aalscholver

De aalscholver foerageert in diep water en broed in kolonies in moerasbossen. De oppervlakte geschikt bos is in alle alternatieven gelijk. De oppervlakte diep water (zandwinput en nevengeul) is in de huidige situatie, MMA₁, MMA₂ en VA respectievelijk 78, 84, 66 en 73 ha. Al met al is er sprake van beperkte verschillen tussen alternatieven en ten opzichte van de huidige situatie. Daarom worden geen significante veranderingen in aantallen verwacht.

Kleine zwaan

De kleine zwaan komt in huidige situatie vrijwel niet voor. Voor de soort is in de alternatieven ook geen toename te verwachten.

Kolgans, grauwe gans en brandgans

Deze ganzensoorten zijn afhankelijk van grazige grasvelden in een waterrijke omgeving, zoals die in het rivierengebied. Moerasgebieden met riet en eilanden vormen een ideale omgeving voor grauwe gans en brandgans. Ook in moerasbos met elzen en wilgenstruweel voelen deze soorten zich thuis. Brandganzen broeden ook wel in moerasbos en rietkragen.

In de Hurwenense uiterwaard vormen de binnen- en buitenplas een belangrijk rustgebied voor deze soorten. In alle alternatieven wordt de buitenplas aangesloten op een te graven geul. De geul zelf is als rustgebied minder geschikt in verband met de stroming. Er blijven echter genoeg luwe plekken behouden om als rustgebied te functioneren. De binnenplas wordt beter geschikt doordat de opgaande begroeiing langs de oever gaat verdwijnen. Voor de huidige aantallen ganzen blijft dus in alle alternatieven voldoende rustgebied behouden. Foerageergebied in de vorm van productiegasland neemt af in kwaliteit. In de omgeving is echter voldoende vervangend foerageergebied aanwezig, zodat dit geen beperkende factor is. Naar verwachting zullen alle alternatieven leiden tot een teruggang in de aantallen ganzen die van de uiterwaard als foerageergebied gebruik maken. In het ontwerp aanwijzingsbesluit is enige afname toegestaan, als dit het gevolg is van realisatie van de ontwikkeldoelen.

Smient

Smienten hebben voorkeur voor een open en overzichtelijk landschap met voedsel- en slaapplekken in elkaars nabijheid. Smienten rusten overdag op open water zonder stroming en zonder hoog opgaande oevervegetatie op ondergelopen uiterwaarden. De soort foerageert bij voorkeur in drassig of gedeeltelijk overstroomt terrein. De aanwezigheid van water in de directe omgeving van het voedselgebied is van groot belang. De soort maakt vooral gebruik van extensief geëxploiteerde cultuurgraslanden, graslanden in natuurontwikkelingsgebieden zijn minder geschikt als foerageergebied. De waarde van het rivierengebied voor de soort is de afgelopen jaren dan ook afgenomen door het omzetten van productiegasland in ruigere habitats.

Ook in de Hurwenense uiterwaard neemt in alle alternatieven het oppervlak geschikt grasland met 2/3 af. Het oppervlak geschikt rustgebied zal nagenoeg niet veranderen. Wel is sprake van een verschuiving van locaties binnen de uiterwaard.

Omdat in de omgeving niet direct vervangend foerageergebied op korte afstand beschikbaar is, wordt per saldo een negatief effect op de soort verwacht.

Krakeend

De krakeend is een typische soort van vrij grote wateren met een ruige, soortenrijke oevervegetatie. Door de aanleg van oeverzones langs de nevengeul ontstaat meer geschikt biotoop. Gelijktijdig werkt de stroming in de geul negatief uit op de soort. De vergroting van de strang en de omliggende rietruigte geeft zowel meer foerageergebied als broedplekken. In herfst en winter haalt deze soort voordeel uit het voedselgedrag van meerkoeten. De krakeend profiteert van het opgedoken voedsel. Gezien de verwachting dat de populatie van Meerkoeten gelijk blijft, blijft ook de netto situatie voor de Krakeend gelijk.

Pijlstaart

De pijlstaart is een wintergast en doortrekker die gebaat is bij open water en moeras. Vergroting van de Kil van Hurwenen leidt in alle alternatieven tot een toename van het oppervlak ondiepe oeverzone en rietmoeras (van 39 naar 93 ha). Dit levert meer foerageergebied op voor de soort. Het oppervlak geschikt rustgebied zal nagenoeg niet veranderen. Wel is sprake van een verschuiving van locaties binnen de uiterwaard. Per saldo is de verwachting dat het aantal exemplaren dat in de herfst en winter het gebied verblijft licht kan toenemen.

Slobeend

Zwemeenden als slobeend en pijlstaart komen verspreid in de uiterwaarden voor maar hebben een voorkeur voor geïnundeerde graslanden die vooral optreden tijdens hoge rivierstanden. Deze soort foerageert in ondiep open water op zoek naar zaden en ongewervelde diertjes, hiermee onderscheidt de slobeend zich van andere eendensoorten. Een toename van de soort wordt verwacht door uitbreiding en kwaliteitsverbetering van de Kil en luwe delen van de oeverzones van de nevengeul. Daarbij zorgt het toegenomen areaal rietmoeras grenzend aan de vergrote strang, voor meer zadenhoudende planten in de ondiepe oeverzone. De biotoop neemt hiermee substantieel toe (van 18 naar 29 ha).

Tafeleend en Kuifeend

Bij de Hurwenense uiterwaard is het zomerbed binnen de rivierkribben als N2000 gebied opgenomen vanwege de betekenis als voedselgebied voor deze duikeenden. Beide soorten foerageren in middeldiep water en zijn in de late herfst en winter vaak in gemengde groepen aan te treffen. De aantallen eenden in het gebied nemen sterk toe als plassen elders zijn dichtgevroren. Beide soorten concurreren elkaar niet qua voedsel. De tafeleend gaat op zoek naar zaden, scheuten en wortels, de kuifeend duikt naar insecten en weekdieren. De huidige zandwinplassen zijn hiervoor te diep. De buitenplas zal in alle alternatieven minder diep worden, waardoor een beter oevermilieu ontstaat. Vergroting van de strang met het aangrenzende rietmoeras zorgt tevens voor een toename van het foerageergebied voor deze soorten. De verwachting is dat dit resulteert in een positief effect op de aantallen van deze soorten.

Nonnetje

Deze wintergast foerageert in diep en ondiep water door te duiken naar kleine visjes en insectenlarven. Voor deze soort geldt ook dat de toename van oeverzone van ondiep naar middeldiep water resulteert in een groter foerageergebied. Het rustgebied wordt iets kleiner in het geval van de meestromende nevengeul. Wanneer tijdens vorst de binnenplassen dichtgevroren zijn biedt de meestromende nevengeul juist weer voordeel voor deze soort. Al met al wordt er voor het Nonnetje geen significant verschil in aantallen verwacht.

Meerkoet

Meerkoeten zoeken hun voedsel op en rond het water. Vooral gebieden met een flinke oeverbegroeiing zijn populair. Meerkoeten komen in veel biotopen voor maar zijn dan veel kwetsbaarder dan in een dichte moerasvegetatie. In de winter kunnen groepen tot honderden vogels in weilanden verblijven. De oppervlakte productiegasland neemt in alle alternatieven af zoals eerder beschreven, waardoor dit foerageergebied kleiner wordt. Wel is er een duidelijke toename van ondiep water met waterplanten dat eveneens geschikt foerageergebied vormt. Vanwege de grote variatie in voedselkeuze en aanpassingsvermogen zal het effect op deze soort neutraal zijn.

Grutto en Kievit

Natte of vochtige, kruidenrijke graslanden met een lange vegetatie die in de ruimte gevarieerd is, en welke laat in de zomer gemaaid wordt. Grutto's worden ook foeragerend aangetroffen op slikken langs rivieren. Oorspronkelijk broedden grutto's op riviergraslanden en hoogvenen.

De kievit heeft zich goed aangepast aan de intensivering in de landbouw en is één van de weinige soorten die zich goed in stand kan houden op akkers en weilanden. Open gebieden met een rijke bodemfauna zijn voor de kievit een ideale biotoop.

Beide soorten profiteren van de toename van slikkige oevers langs de geul en uitbreiding van het oppervlak nat grasland. Ook de verandering in beheer van intensief productiegasland naar extensief agrarisch natuurbeheer levert voordeel op voor beide soorten.

Voor de grutto ligt het accent meer op de natte delen en de slikkige oevers, voor de kievit is de overgang van nat naar extensief beheerd grasland een verbetering van het foerageergebied.

Deze soorten gebruiken de Hurwenense uiterwaard voornamelijk als foerageergebied. De toename van de aantallen is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van beide soorten in broedgebieden buiten het plangebied. Na herinrichting kunnen ook broedparen van beide soorten worden aangetroffen vanwege de extensivering van het graslandgebruik.

Wulp

Wulpen broeden in diverse open tot tamelijk gesloten biotopen zoals kwelders, graslanden, hoogvenen, duinen, akkers en heidevelden. In Nederland broeden wulpen tegenwoordig vooral in graslanden, waar voorheen heideterreinen de voorkeur hadden. Na de broedperiode foerageren wulpen in groepen langs de kust en in het binnenland op weilanden.

Voor de Wulp is de uitbreiding van het areaal nat grasland van belang (van 7 ha in de huidige situatie naar 43, 56 en 48 ha in respectievelijk MMA₁, MMA₂ en VA). Bij het juiste beheer van deze graslanden is daarom in alle alternatieven een toename van de populatie mogelijk.

Conclusies m.b.t. Natura 2000

Voor een goed inzicht in de wijze waarop de alternatieven effect hebben op de N2000 doelen, is het van belang in te zien dat het MMA₁, MMA₂ en VA zich enkel onderscheiden wat betreft de inrichting langs de Waal en dat de inrichting van de uiterwaard tussen zomerkade en winterdijk in alle alternatieven identiek is. Het grootste verschil in effecten doet zich voor bij de stromingsminnende vissoorten. De alternatieven met nevengeul (MMA₁ en VA) dragen het meest bij aan de Natura 2000 doelen.

Voor de meeste niet broedvogelsoorten scoren alle alternatieven (licht)positief of neutraal ten opzichte van de huidige situatie. Dit is met name een gevolg van de uitbreiding van de biotopen nat grasland met (agrarisch)natuurbeheer, rietmoeras en soortenrijk droog grasland ten koste van productiegasland. Kievit, grutto en slobbeend profiteren het meest van deze veranderingen. Voor de overige eendensoorten zullen er lichte verschuivingen zijn, netto worden er weinig verandering verwacht

Met name voor de ganzen geldt dat er mogelijk sprake is van een lichte achteruitgang, zoals ook in het MER signaleerd. Voor de smient is er een achteruitgang in alle alternatieven. Dit past echter in de uitgangspunten van het Ontwerp aanwijzingsbesluit. Aangegeven is dat voor smient, kolgans en grauwegans enige achteruitgang in foerageergebied is toegestaan, ten gunste van de habitattypen slikkige oevers, vochtige alluviale bossen of de broedvogelsoorten porseleinhoen of kwartelkoning. Voor deze habitattypen en soorten geldt dat er in alle alternatieven sprake is van een uitbreiding van oppervlak en toename van geschikt biotoop. Het MMA₂ is iets gunstiger als slaapplek voor ganzen door ontbreken van stromingsinvloed. Ook de andere alternatieven bieden echter voldoende ruimte als slaapplek voor de nu aanwezige aantallen.

Inwisseling van foerageergebied ten gunste van andere habitattypen geldt niet voor de brandgans. Op dit moment wordt in de Waaluitwaarden echter ruimschoots voldaan aan de doelstelling voor brandgans (seizoens gemiddelde van 610). Hiermee is er in theorie ruimte om ook hier in te wisselen ten gunste van andere habitattypen. Uit het beheersplan voor de Waaluitwaarden, dat nu wordt opgesteld, zal moeten blijken of deze ruimte er ook daadwerkelijk komt. De uitvoerbaarheid van dit plan is afhankelijk van hetgeen in het beheersplan wordt opgenomen ten aanzien van de brandgans in relatie tot de Hurwenense uiterwaard. Deze toets zal plaats

moeten vinden in het kader van de vergunningverlening Nb-wet.

Dienst Landelijk Gebied – Regio Oost
Postbus 9079 6800 ED Arnhem
Rosendaalsestraat 64, 6824 CM Arnhem

Telefoon: 026-3781260
Fax: 026-3781250
E-mail: Kreuwelj@minInv.nl

Toetsing aan te behouden waarden Staatsnatuurreservaat De Kil

Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft het staatsnatuurreservaat Kil van Hurwenen (54 ha) de status Beschermd Natuurmonument gekregen. De instandhoudingsdoelen voor het Natuurmonument worden overgenomen bij de aanwijzing als Natura 2000 gebied.

De doelen uit het aanwijzingsbesluit voor De Kil uit 1973 zijn echter weinig concreet en daardoor moeilijk toetsbaar. Duidelijk is dat de beschermde ecologische waarden van de Kil sterk achteruit zijn gegaan door verdergaande verlanding en de invloed van de omliggende landbouwgronden op de waterkwaliteit. Genoemde verlanding is het gevolg van het ontbreken van voldoende peildynamiek. Door de in het voorkeursalternatief voorgestelde maatregelen zal het peil gemiddeld hoger worden en zullen bij hoge rivierstanden langer pieken in de waterpeilen optreden. Deze maatregelen zijn bedoeld om de geconstateerde achteruitgang in de ecologische waarden te stoppen en de uitgangssituatie voor herstel te optimaliseren. Daarnaast wordt door vergraving van de landbouwgrond aansluitend aan de Kil het oppervlak van de beschermde biotopen uitgebreid. Door het omvormen van landbouwgrond in natuur en door extensivering op de resterende landbouwgrond zal de kwaliteit van het water in De Kil kunnen verbeteren. Dit komt ten goede aan de te behouden waarden van het voormalige Staatsnatuurmonument.